

20.Ders (6 Ocak 1989 tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1.İsim tamlamaları ve tesniye (ikil) kelimelerin kullanımı

Günlük konuşmada kırmızı harfler telaffuz edilmez.

أَنَا مُدَرِّسٌ وَأَنْتُمْ تَلَامِيذِي
Ene muderrisun ve entum telâmîzî
Ben hocayım, siz öğrencilerimsiniz.

أَنْتُمْ طُلَّابٌ
Entum tullâbun
Siz, öğrencilersiniz

Erkek öğrenci (ilkokul)	Tilmîzun	تِلْمِيزٌ
Erkek öğrenciler ilkokul	Telâmîzu	تَلَامِيذٌ
Kız öğrenci (ilkokul)	Tilmîzetun	تِلْمِيذَةٌ
Kız öğrenciler (ilkokul)	Tilmîzâtun	تِلْمِيذَاتٌ
Erkek öğrenci (lise- üniversite)	Tâlibun	طَالِبٌ
Erkek öğrenciler (lise- üniversite)	Tullâbun	طُلَّابٌ
Kız öğrenci (lise- üniversite)	Tâlibetun	طَالِبَةٌ

Kız öğrenciler (lise- üniversite)	Tâlibâtun	طَالِبَاتُ
-----------------------------------	-----------	------------

أَخ (Eh: erkek kardeş) kelimesi, tamlamaya girerse, cümledeki görevine göre sonuna elif, vav veya ye harflerinden biri eklenir:

Erkek kardeş (Tamlamada kullanılmıyorsa)	Eh	أَخ
<p>İsim tamlamasının ilk kelimesi ve özne görevinde iken (merfu)</p> <p>جَاءَ أَخُو مَرْيَمَ İsim tamlaması</p> <p>(Câe ehû Meryem) Meryem'in kardeşi geldi</p>	Ehû	أَخُو
<p>İsim tamlamasının ilk kelimesi ve nesne görevinde iken (mansub)</p> <p>رَأَى عَلِيٌّ أَخَا مَرْيَمَ İsim tamlaması</p> <p>(Raâ Ali ehâ Meryem) Ali, Meryem'in kardeşini gördü</p>	Ehâ	أَخَا
<p>İsim tamlamasının ilk kelimesi ve nesne görevinde iken (mecrur) başına cer harfî gelince</p> <p>سَلَّمَ عَلِيٌّ عَلَى أَخِي مَرْيَمَ İsim tamlaması Cer harfî</p> <p>(Selleme Ali alâ ehî Meryem) Ali, Meryem'in kardeşine selam verdi</p>	Ehî	أَخِي

هَلْ نُصْرَتُ أَخُو عَبْدِ اللَّهِ؟

Hel Nusret ehû Abdillâh?

Nusret, Abdullah'ın kardeşi mi?

لَا. مَا هُوَ أَخَا عَبْدِ اللَّهِ بَلْ زَمِيلُهُ (رَفِيقُهُ)

Lâ. Mâ huve ehâ Abdillâhi bel huve zemîluhû (refîkuhû)

Hayır , o Abdullah'ın kardeşi değil, arkadaşıdır.

Aralarında samimiyet varsa (صَدِيقٌ sadîk) kelimesi kullanılır.

هَلْ خُلَيَاءُ أُخْتِ دِيْلَكْ؟

Hel Hûlya uhtu Dilek?

Hûlya Dilek'in kızkardeşi mi?

لَا. مَا هِيَ أُخْتِ دِيْلَكْ بَلْ رَفِيقَتُهَا (زَمِيلَتُهَا)

La. Mâ hiye uhte Dilek, bel hiye refîkatuhâ (zemîletuhâ)

Hayır. O Dilek'in kızkardeşi değil, arkadaşıdır.

Erkek arkadaş	Zemîl un	زَمِيلٌ
Erkek arkadaşlar	Zumelâ u	زُمَلَاءُ
Kız arkadaş	Zemîle tun	زَمِيلَةٌ
Kız arkadaşlar	Zemîlât un	زَمِيلَاتُ
Bir erkek kardeş	Eh un	أَخٌ
İki erkek kardeş (tamlamada muzaf olursa nunu düşer)	Ehevâni	أَخَوَانٍ
Erkek kardeşler	İhvet un - ihvân u	إِخْوَةٌ - إِخْوَانٌ

Not: Eğer kardeşlik, kan bağından değil sevgiden doğarsa (İhvan) kelimesi kullanılır.

هَلْ نُصْرَتُ وَ عَبْدِ اللَّهِ أَخَوَا أُورْخَانَ ؟
Hel Nusret ve Abdullah, ehevâ Orhan?
Nusret ve Abdullah, Orhan'ın kardeşleri mi?

İkil kelime, tamlamanın ilk kelimesi olursa nunu düşer, aşağıdaki örneği inceleyin

İki arkadaş	Zemîlâni	زَمِيلَانِ
... 'nın iki arkadaşı	Zemîlâ	زَمِيلَا ...

لَا مَا هُمَا أَخَوَيْهِ (أَخَوِي أَوْ خَانَ) بَلْ زَمِيلَاهُ.

Lâ. Mâ humâ eheveyhi (ehevey Orhân) bel zemîlâhu.

Hayır. Onlar (o ikisi) onun kardeşi değil, arkadaşıdır.

Kendinden önceki esre ve ye sesi, (hum zamirini him) , (huma zamirini hima) , (hu zamirini hi) yapar.

بِكِتَابِهِمْ (Bi kitabihim)	هُمْ	كِتَابُهُمْ (Kitâbuhum)	هُمْ
بِكِتَابِهِ (Bi kitabihi)	هُ	كِتَابُهُ (Kitâbuhu)	هُ
بِكِتَابِهِمَا (Bikitabihima)	هُمَا	كِتَابُهُمَا (Kitâbuhuma)	هُمَا

İki kız kardeş	Uhtâni	أُخْتَانِ
...’nın iki kız kardeşi (İsim tamlamasının ilk kelimesi olunca nunu düşer)	Uhtâ	أُخْتَا

هَلْ فَاطِمَةُ وَ أَلْوَانُ أُخْتَا أَنْيَسَةَ ؟

Hel Fâtîme ve Elvân uhtâ Enîse?

Fatma ve Elvan, Enise’nin kardeşleri mi?

İki kız arkadaşı	Zemîletâni	زَمِيلَتَانِ
.....'nın iki kız arkadaşı (İsim tamlamasının ilk kelimesi olunca nunu düşer)	Zemîletâ	زَمِيلَتَا

لَا مَا هُمَا أُخْتَيْهَا (أُخْتِي أَنْيْسَةَ) بَلْ زَمِيلَتَاهَا
Lâ. Mâ humâ uhteyhâ (uhtey Enise), bel zemîletâhâ
Hayır. Onlar kardeşi değil, (Enise'nin kardeşi değil) arkadaşlarıdır.

“Mustafa” ismi mebnidir, cümledeki görevi ne olursa olsun sonu değişmez.

أَبُو مُصْطَفَى؟	هَلِ الْمُدَرِّسُ
İsim tamlaması, mecrur, Mustafa'nın sonunun esrlenmesi lazım, esrlenmemiş	
Heli'l-muderrisu ebû Mustafa?	
Hoca, Mustafa'nın babası mı?	

هَلْ رَأَيْتَ مُصْطَفَى هُنَا أَمْسَ؟
Nesne, mansub
Hel raeyte Mustafa hunâ emsi?
Mustafa'yı dün burada gördün mü?

هَلْ مُصْطَفَى هُنَا؟
Mubteda, merfu

Hel Mustafa hunâ?

Mustafa burada mı?

هَلْ أَنْتَ أَخُو مُصْطَفَى؟

Hel ente ehû Mustafa?

Sen Mustafa'nın (erkek) kardeşi misin?

هَلْ أَنْتِ أُخْتُ مُصْطَفَى؟

Hel enti uhtu Mustafa?

Sen Mustafa'nın kız kardeşi misin?

هَلِ الْمُدَرِّسُ أَبُو مُصْطَفَى؟

Hel'il-muderrisu ebû Mustafa?

Hoca, Mustafa'nın babası mı?

لَا مَا هُوَ أَبَاهُ.
لَا مَا الْمُدَرِّسُ أَبَا مُصْطَفَى (أَبَاهُ) بَلْ أَسْتَاذُهُ فَقَطْ

Lâ. Mâ huve ebâhu.

Lâ me'l-muderrisu ebâ Mustafa (ebâhu), bel ustâzuhû fakat.

Hayır, o, onun babası değil.

Öğretmen Mustafa'nın babası (onun babası) değil, sadece hocasıdır.

هَلِ الْمُدَرِّسُ جَدُّ دَنِيْزَ ؟

Heli'l-muderrisu ceddu Deniz?

Hoca, Deniz'in dedesi mi?

(Deniz, burada bayan ismi olarak kullanılmıştır)

لَا مَا هُوَ جَدَّهَا بَلْ أَسْتَاذُهَا فَقَطْ

Lâ. Mâ huve ceddehâ bel ustâzuhâ fakat.

Hayır. Dedesi değil, sadece hocasıdır.

Kelimeler:

Birşeyi istikrarlı düzenli bir şekilde sürdürdü	Vazabe alâ	وَضَبَّ عَلَى
Gayret sarfetti, çabaladı, uğraştı	Vâzabe alâ	وَاطْبَّ عَلَى
Gayretli ,ısrarcı, uğraşan (düzenli ,çalışkan)	Muvâzibun	مُوَاطِبٌ

Gayretli erkekler	Muvâzibûne	مُؤَاطِبُونَ
Gayretli bir bayan	Muvâzibetun	مُؤَاطِبَةٌ
Gayretli bayanlar	Muvâzibâtun	مُؤَاطِبَاتٌ
Hoca, profesör	Ustâzun	أُسْتَاذٌ
Hocalar, profesörler	Esâtizetu	أَسَاتِذَةٌ
Yarın	Gaden	غَدًا

مَازِنٌ تِلْمِيزٌ مُؤَاطِبٌ
Mâzin tilmîzun muvâzibun
Mazin, düzenli (gayretli) bir öğrencidir.

يَدْرُسُ مَازِنٌ كُلَّ يَوْمٍ
Yedrusu Mâzin kulle yevmin
Mazin, her gün ders çalışır

يَحِيِي إِلَى الْمَدْرَسَةِ كُلَّ يَوْمٍ
Yecîu ile'l-medraseti kulle yevmin
Her gün okula gelir.

هُوَ فِي الصَّفِّ فِي كُلِّ دَرَسٍ

Huve fi's-saffi fi kulli dersin

Her derste sınıftadır.

يَدْرُسُ دُرُوسَهُ كُلَّ يَوْمٍ

Yedrusu durûsehû kulle yevmin

Derslerini her gün çalışır.

يَكْتُبُ دَرَسَهُ وَ يَقْرَأُ مَرَّاتٍ

Yektubu dersehû ve yakrauhû merrâtin

Dersini defalarca yazar ve okur.

هَلْ دَرَسْتَ الْيَوْمَ يَا مَازِنْ؟

Hel deraste'l-yevme yâ Mâzin?

Bugün ders çalıştın mı Mazin?

لَا مَا دَرَسْتُ الْيَوْمَ.

Lâ. Mâ derastu'l-yevme

Hayır.Bugün çalışmadım.

لَيْسَتْ لَنَا مَدْرَسَةٌ غَدًا

Leyset lenâ medrasetun gaden

Bize yarın okul yok

أَدْرُسُ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ

Edrusu gaden inşaallah

İnşallah yarın çalışırım

أَلَمْ تَدْرُسْ عَرَبِيَّةً كَذَلِكَ؟

E lem tedrus arabiiyeten kezâlike?

Arapça da çalışmadın mı?

Kelimeler

Bir şey çalışmak	Dersu şey'in	دَرْسُ شَيْءٍ
Kurtuluş yok, kaçış yok	Lâ budde	لَا بُدَّ
Kurtuluş	Bud	بُدَّ

هَلْ دَرَسْتَ دُرُوسَكَ يَا مَازِنْ؟

Hel deraste durûse^e yâ Mâzin?

Mazin derslerini çalıştın mı?

أَجَلْ . دَرَسْتُهَا

Ecel. Derastuhâ.

Evet. Çalıştım.

هَلْ دَرَسْتَ إِنْكِلِيزِيَّةً كَذَلِكَ؟

Hel deraste ingiliziy^{ten} kezâlike^e ?

İngilizce de çalıştın mı?

لَا. دَرَسْتُ شَيْئًا مِّنَ التَّارِيخِ ؛ شَيْئًا مِّنَ الْجُغَرَاْفِيَا ؛ شَيْئًا مِّنَ الْفِزْيَاءِ

Lâ. Derastu şey'en mine't-târîh, şey'en mine'l-cugrafyâ, şey'en mine'l-fizyâ.

Hayır. Biraz fizik, biraz coğrafya, biraz tarih çalıştım.

وَلَكِنْ مَا دَرَسْتُ إِنْكِلِيزِيَّةً

Velâkin mâ derastu ingiliziyyeten

Ama İngilizce çalışmadım.

لَيْسَتْ لَنَا مَدْرَسَةٌ غَدًا

Leyset lenâ medrasetun gaden

Yarın bize okul yok.

أَدْرُسُ إِنْكِلِيزِيَّةً غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ

Edrusu ingiliziyyeten gaden inşallah.

İnşallah yarın İngilizce çalışırım.

أُدْرُسِ الْيَوْمَ إِنْكِلِيزِيَّةً كَذَلِكَ يَا مَازِنُ

Udrusi'l-yevme ingiliziyyeten kezâlike yâ Mâzin

Bugün İngilizce de çalış Mazin.

لَا بُدَّ مِنْ دَرَسِ شَيْءٍ مِنَ اللُّغَةِ الْأَجْنَبِيَّةِ كُلِّ يَوْمٍ وَلَوْ كَانَ قَلِيلًا

Lâ budde min dersi şey'in mine'l-lugati'l-ecnebiyyeti kulle yevmin
velev kâne kalîlen

Az da olsa her gün biraz yabancı dil çalışmak lazım.

Kaynak:

İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Haziran - 2011

araphocam@yahoo.com

Tüm dosyalar için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>